

Lähtettäjä
Päijät-Hämeen ympäristöterveys
 PL 66
 15871 HOLLOLA

Tarkastuskertomus

Terveydensuojelutoimiala
 Pvm 30.10.2024
 Tapahtumatunnus 1796018

Vastaanottaja
Asikkalan kunta
 PL 6
 17201 VÄÄKSY

Asia Terveydensuojelulain mukainen säännöllisen valvonnan tarkastus Vesivehmaan koulun tiloihin ja toimintaan
Toimija Asikkalan kunta (0145208-4)
Kohde Vesivehmaan koulu
 Vesivehmaantie 285, 17130 VESIVEHMAA
Toiminnan nimi Vesivehmaan koulu
Toiminta Peruskoulu
Aika 17.10.2024

Läsnäolijat

Tarkastaja Mira Ikonen
Toimipaikan edustaja Ulla Karlsson
 Jukka Helvilä
 Pekka Ahlqvist

Tarkastuksen perusteet

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden valvontasuunnitelman mukaan koulujen säännöllisen valvonnan tarkastustiheys on joka kolmas vuosi. Valvontasuunnitelma on laadittu valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman mukaan. Edellinen tarkastus on tehty 10.9.2021. Seuraava suunniteltu säännöllisen valvonnan tarkastus on v. 2027.

Havainnot ja toimijalta edellytetyt toimenpiteet

1. KOHTEEN PERUSTIEDOT

1.1 Perustiedot

Havaintojen luokitus B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)

Havainnot

Kohteen kohdetiedot eivät ole terveydensuojeluviranomaisella ajan tasalla. Kohteeseen on tehty laajennus. Laajennusosassa on kaksi luokkatilaa, pienryhmätila, kaksi wc:tä oppilaille, joista toinen on esteetön wc, henkilökunnan sosiaalitila ja siivousvälinevarasto. Tehty muutos ei ole niin merkittävä, että siitä tulisi tehdä terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus. Terveydensuojelulla ei ole kohteen päivitettyä pohjapiirustusta.

Kiinteistössä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä. Kiinteistö kuuluu järjestettyyn jätehuoltoon. Kiinteistö on liittynyt yleiseen vesijohtoverkostoon ja sen jätevedet johdetaan yleiseen viemäriin.

Koulussa on 91 oppilasta ja 9 henkilökunnan edustajaa.

Tilat ovat yhdessä kerroksessa ja tilojen kokonaispinta-ala ei ole terveydensuojelulla tiedossa.

Toimenpiteet

Terveydensuojelu pyytää kiinteistön omistajalta päivitetyn pohjapiirustuksen, josta ilmenee myös tilojen pinta-ala. Pohjapiirustuksen voi toimittaa sähköpostiitse osoitteeseen mira.ikonen@hollola.fi tai terveysvalvonta@hollola.fi .

2. RISKIARVIOINTI JA OMAVALVONTA

2.1 Riskiarviointi ja omavalvonta

Havaintojen luokitus B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)

Havainnot

Terveydensuojelulain 2 §:n mukaan toiminnanharjoittajalla on omavalvontavelvollisuus, jossa toiminnanharjoittajalla on velvollisuus tunnistaa toimintansa mahdolliset terveysriskit, etsiä keinot riskien hallitsemiseksi ja/tai minimoimiseksi sekä seurata keinojen toimivuutta. Terveysriskien tunnistamista ja hallintakeinoja olisi hyvä pohtia yhdessä kiinteistön omistajan kanssa.

Olosuhteiden seurannassa ja ylläpidossa sekä terveyshaittojen ennaltaehkäisemisessä kiinteistön omistajan toimet rakennuksen kunnon seurannassa ja ylläpidossa ovat erityisen tärkeitä.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa esittää, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja ja työntekijät ovat ottaneet käyttöön (omavalvonta). Omavalvontasuunnitelma voi olla suullinen, mutta terveydensuojelu suosittelee laatimaan kirjallisen suunnitelman, joka on toimipaikassa kaikkien luettavissa, käytettävissä ja hyödynnettävissä, kohteen toiminnan ylläpitämisessä sekä kehittämisessä. Omavalvontasuunnitelman muoto on vapaa. Jokainen toiminta ja kohde on kuitenkin erilainen, joten toiminnanharjoittajan tulee miettiä juuri omaan toimintaansa ja omaan kohteeseensa liittyvät riskit ja niiden hallinta.

Kohteen terveydellisistä olosuhteista ei ole tullut yhteydenottoja tai valituksia terveydensuojeluun.

Toimenpiteet

Terveydensuojelu suosittelee laatimaan kirjallisen omavalvontasuunnitelman.

Tarkastuskertomuksen liitteenä on Päijät-Hämeen ympäristöterveyden ohje "terveydensuojelulain mukaisesta omavalvontasuunnitelmasta". Omavalvonta ohjeita kannattaa etsiä internetistä hakusanalla "terveydensuojelulain mukainen omavalvontasuunnitelma".

Omavalvontaa arvioidaan seuraavalla säännöllisen valvonnan tarkastuksella.

3. TILAT, KALUSTEET, VÄLINEET SEKÄ LAITTEET

3.1 Tilat ja kalusteet

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Rakenteet ja pintamateriaalit ovat ehjiä, siistejä ja toimintaan soveltuvia. Kalusteet ovat ehjiä ja toimintaan soveltuvia. Tarkastuksella ei todettu huomautettavaa tilojen ja kalusteiden osalta.

Varasto- ja säilytystiloja on toimintaan nähden riittävästi ja ne ovat suunnitellussa käyttötarkoituksessaan, eikä niissä säilytetty niihin kuulumattomia tarvikkeita.

3.3 WC-tilat

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Tarkastuksella ei todettu huomautettavaa wc-tilojen mitoituksen, varustuksen, kunnossapidon tai siisteyden osalta. Ohjeistus kouluille on yksi wc-istuin 15 oppilasta kohti.

3.4 Pesu- ja saunatilat sekä mahdolliset kylpytynnyrit ja vastaavat

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Koulun liikuntasalin yhteydessä on pesu- ja pukutilat. Tarkastuksella ei todettu huomautettavaa pesu- ja pukutilojen mitoituksen, varustuksen, kunnossapidon tai siisteyden osalta.

4. TILOJEN TERVEYDELLISET OLOSUHTEET JA VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

4.1 Ilmanvaihto ja sisäilman laatu

Havaintojen luokitus **B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)**

Havainnot

Rakennuksen ilmanvaihto on toteutettu usealla eri ilmanvaihtokoneella. Ilmanvaihtokoneiden suodattimia vaihdetaan säännöllisesti.

Kohteen ilmanvaihdon toimivuutta arvioitiin aistinvaraisesti ja mittaamalla tilojen hiilidioksidipitoisuuksia. Sisäilman hiilidioksidipitoisuuden perusteella voidaan arvioida ilmanvaihdon riittävyttä tilojen käyttöön nähden. Sisäilman hiilidioksidipitoisuutta voidaan pitää ihmisestä peräisin olevien epäpuhtauksien indikaattorina ja sen toimenpideraja on 1150 ppm suurempi kuin ulkoilman pitoisuus. Ulkoilman hiilidioksidipitoisuus on noin 400 ppm ja tilojen hiilidioksidipitoisuudet vaihtelivat välillä 750 - 765 ppm. Pitoisuudet jäivät selkeästi alle toimenpiderajan.

Aistinvaraisesti arvioiden sisäilmassa ei havaittu sellaisia tekijöitä tai olosuhdetta, jotka heikentäisivät sisäilmanlaatua.

Käyttäjät kokevat huonoa sisäilmaa ja poikkeavia hajuja mm. liikuntasalissa. Mikäli oireita ja epäilyjä huonosta sisäilmasta nousee esiin, tulisi asiaa viedä eteenpäin kunnan sisäilmatyöryhmään ja käyttäjille ja oppilaille olisi hyvä teettää oirekysely. Käyttäjien mukaan luokissa ym. on pölyä, joka heikentää sisäilman laatua. Jos tilassa epäillään sisäilmahaittaa ja varsinkin pölystä johtuvaa, olisi ensimmäinen käyttöä turvaava toimenpide siivouksen tehostus. Tehosiivous voisi olla tarpeen tehdä säännöllisesti.

Tarkastetuissa tiloissa ei havaittu poikkeavaa hajua tai tunkkaisuutta.

Tiloissa ei ole havaittavissa merkkejä kosteuden aiheuttamista vaurioista rakenteissa eikä tiivistynyttä kosteutta pinnoilla. Tarkastuksella havainnointiin suuntaa-antavasti sisäilman suhteellista kosteutta Fluke 971 -mittalaitteella. Luokkatilojen suhteellinen kosteus vaihteli 39 - 42 %. Sisäilman suhteelliselle kosteudelle ei ole olemassa toimenpidearvoja, mutta tavanomainen vaihteluväli on 20-60 %. Koneellinen ilmanvaihto talvikaudella saattaa kuivattaa ilmaa ja kosteus laskee 10 %. Saadut arvot olivat asianmukaisia.

4.2 Lämpötila ja veto

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Sisäympäristön lämpötiloissa ei havaittu epäkohtia aistinvaraisesti arvioiden. Tarkastuksella havainnointiin suuntaa antavasti sisälämpötiloja Fluke 971 -mittalaitteella seuraavasti luokkatila nro 013 +22,2 °C, yhdysluokka (kuviskerhotila) +22,5 °C, iltapäiväkerhon tila +21,8 °C ja jakotila/terveydenhoitajan tila +21,8 °C. Saadut arvot olivat asumisterveysasetuksen mukaiset.

Jakotilassa/terveydenhoitajan tilassa koetaan kylmyyttä. Tilan lämpötila oli normaali, mutta ilmanvaihdon aikaansaama ilman liike tuo varmaan tilaan kylmän tunteen. Muuttamalla tilan ilmanliikettä tai suuntaamalla tuloilmaa toisin saattaa tähän saada helpotusta.

STM:n Asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaan huoneilman lämpötila lämmityskaudella tulee olla + 20 °C - + 26 °C ja lämmityskauden ulkopuolella + 20 °C - + 32 °C. Lisäksi on annettu toimenpidearvoja rakenteiden ja pintojen pistemäisille lämpötiloille.

Muutamissa luokissa on ilmalämpöpumput, joilla voidaan viilentää ilmaa kovilla helteillä. Kiinteistöhuolto huoltaa ja puhdistaa laitteet.

4.3 Melu

Havaintojen luokitus **B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)**

Havainnot

Melunhallinnassa ei havaittu epäkohtia lukuun ottamatta pienryhmätalaa nro 108, jossa ilmanvaihto aiheuttaa melua. Tähän on koetettu löytää ratkaisua, mutta heikoin tuloksin. Tähän tilaan voidaan tarvittaessa tehdä suuntaa antava melumittaus, jonka jälkeen voidaan ottaa kantaa mahdolliseen terveyshaittaan.

Kohteen ympäristössä eikä kohteessa ole sellaisia toimintoja tai sellaisia teknisiä laitteita, joista aiheutuisi terveyshaittaa aiheuttavaa meluhaittaa sisäympäristöön. Käyttäjien omasta toiminnasta ja/tai heistä itsestään syntyvää "melua" ei pääsääntöisesti pidetä terveydensuojelulain tarkoittamana meluna.

Rehtorin kertoman mukaan ruokailutila koetaan meluisaksi. Tämä on varmaan enemmän viihtyisyyshaitta kuin terveyshaitta. Tilan akustointia voisi parantaa lisäämällä akustiikkalevyjä tai hankkimalla esim. akustoivia, kankaisia sermejä/tilan jakajia.

4.4 Radon

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Koulut kuuluvat radonin mittausvelvollisuuden piiriin. Koulussa on tehty v. 2018 radonpitoisuus mittaus. Terveystoimikunnan saaman tiedon mukaan radonpitoisuus oli 110 Bq/m³. Saatu radonpitoisuus alittaa 300 Bq/m³ toimenpiderajan.

5. PUHTAANAPITO

5.1 Siivoustilat ja -välineet, siivouksen laatu, lelujen, liikuntavälineiden ym. puhdistus, tekstiilihuolto

Havaintojen luokitus **B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)**

Havainnot

Kohteen puhtaanapidossa ei tarkastuksella todettu huomautettavaa, mutta alkukeskustelussa nousi esiin pölyjen puhdistus tasopinnoilta ja yläpölyjen puhdistaminen sekä mm. liikuntasalin seinien

rimoituksen ja muiden pölyä keräävien pukien ja valaisimien puhdistus. Pölyjen ja yläpölyjen puhdistustiheyttä voisi olla hyvä lisätä ja jonkin ajan kuluttua arvioida sen vaikutusta koettuun huonoon sisäilmaan.

Siivousvälinehuolto- ja varastotila oli asianmukaisesti varusteltu ja siistissä kunnossa. Tilassa on kaatoallas, vesipiste, lattiakaivo, kuivauspatteri sekä hyllytilaa välineiden ja aineiden säilytykseen. Siivousvälineet ovat asianmukaisia ja puhtaita.

6. JÄTTEET JA JÄTEVEDET SEKÄ HAITTA- JA TUHOELÄIMET

6.1 Jätteet ja jätevedet (jos oma puhdistamo/umpisäiliö)

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Kohde on liittynyt järjestettyyn jätehuoltoon. Jätteiden käsittely on asianmukaista. Jäteasiat ovat asianmukaisia ja siistejä. Jätteistä ei havaittu aiheutuvan hajuhaittaa.

6.2 Haitta- ja tuhoeläimet

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Tarkastuksella ei havaittu merkkejä haitta- ja tuhoeläimistä. Toiminnanharjoittajan kertoman mukaan he eivät ole havainneet haitta- ja tuhoeläimiä tai niiden jälkiä. Kiinteistön hoitaja on saanut hiiren kiinni loukulla autotallista.

Naakkoja on ollut ja on edelleen ja saattavat tehdä tuhoja rakennuksen ulkopuolella. Haittaan on puututtu.

7. TALOUS- JA KÄYTTÖVESI

7.3 Lämpötilat

Havaintojen luokitus **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Tarkastuksella arvioitiin lämpimän ja kylmän käyttöveden lämpötilaa Testo 104 -mittalaitteella luokkatilan nro 013 käsienvesipisteen hanasta. Lämpimän käyttöveden lämpötilaksi arviointipisteessä saatiin +57 °C ja kylmän käyttöveden lämpötilaksi +16 °C. Saadut arvot täyttivät asetuksen ja ohjeen toimenpiderajat.

Lämminvesilaitteistosta saatavan lämpimän käyttöveden lämpötila tulee olla vähintään +50 °C ja korkeintaan +65 °C. Vesikalusteesta saatavan lämpimän käyttöveden lämpötila on asetettava toimenpiderajojen välille lyhyen juoksutuksen jälkeen. Uusissa ja korjatuissa kohteissa on tavoitteena, että koko verkoston matkalla lämpimän käyttöveden lämpötila olisi vähintään + 55 °C. Lämpötilojen toimenpiderajat on tarkoitettu *Legionella*-bakteerin kasvun ehkäisemiseksi siten, että vesijohdon kaikissa osissa saavutetaan kyseinen lämpötila.

Kiinteistöhuollon tai toiminnanharjoittajan olisi hyvä seurata säännöllisesti lämpimän käyttöveden lähtölämpötilaa mittaamalla lämpötiloja eri arviointipisteissä.

Lisätiedot

Tupakkalainsäädäntö; savuttomuuden valvonta:

Tupakkalainsäädäntö velvoittaa asettamaan tupakointikieltokyltit savuttomalle alueelle tuloreittien välittömään läheisyyteen. Tarkastuksella tämä jäi katsomatta. Terveysturvallisuus kehottaa tarkastamaan onko kielto-opasteet paikoillaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Terveysturvallisuuslaki (763/1994)

Terveysturvallisuusasetus (1280/1994)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015)

Asumisterveysasetuksen soveltamisohjeet 8/2016

Säteilylaki (859/2018)

Hallintolaki (434/2003)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta (2/2023)

Maksu 600,00 €

Maksuperusteet

Ympäristöterveyden maksutaksa 1.1.2023. Tarkastuksesta perittävä maksu määräytyy tarkastukseen käytettävän työajan mukaan. Työajassa huomioidaan kohteessa suoritettujen tarkastusten lisäksi tarkastuksen valmisteluun ja asiakirjoihin perehtymiseen, tarkastukseen liittyviin järjestelyihin, tarkastuskertomuksen ja muiden asiakirjojen laatimiseen ja toimittamiseen sekä tarkastuksen raportointiin käytettävä aika. Perustarkastuksille on määritetty ympäristöterveyskeskuksen maksutaksassa kohdetyyppikohtaiset kiinteät maksut. Tarkastusmaksun lisäksi peritään kiinteä 40 € käyntimaksu. Käyntimaksu vastaa yhdestä valvontakäynnistä valvontayksikölle keskimäärin aiheutuvia kustannuksia.

Valvontamaksun muutoksenhakuohje

Maksua koskevissa asioissa ottakaa ensisijaisesti yhteyttä kyseisen suoritteen tehneeseen henkilöön ja perus- tai vuosimaksuja koskevissa asioissa sähköpostitse terveysvalvonta@hollola.fi Päijät-Hämeen ympäristöterveyden maksutaksa sekä maksuja koskeva oikaisuvaatimusohje löytyvät verkko-osoitteesta <https://www.ymparistoterveys.hollola.fi/maksut>

Tarkastaja

Mira Ikonen
TERVEYDENSUOJELUINSINÖÖRI
+358444801163
mira.ikonen@hollola.fi

Liitteet

Liite 1: Terveystoimintasuunnitelman mukainen omavalvontasuunnitelma.pdf

Jakelu

Sähköpostitse Ulla Karlsson, Pekka Ahlqvist ja kirjaamo/Asikkalan kunta

Terveydensuojelulain mukainen omavalvontasuunnitelma

Terveydensuojelulain mukaan toiminnanharjoittajalla on omavalvontavelvollisuus. Omavalvonta tarkoittaa sitä, että toiminnanharjoittaja tunnistaa toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seuraa niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava myös siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. Tämän ohjeen tarkoituksena on helpottaa toimijan kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista.

Oma- ja valvontavelvoite koskee kaikkia terveydensuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisia toimintoja. Oma- ja valvontavelvoite koskee myös liikkuvia ja väliaikaisissa tiloissa sekä kotona toimivia toiminnanharjoittajia.

Ilmoitusvelvollisuus koskee muun muassa seuraavia toimintoja:

- majoitustoimintaan tarkoitettu tila
- yleisölle avoin kuntosali ja muu liikuntatila, sauna, kylpylä, uimahalli, uimala ja uimaranta
- koulu tai oppilaitos, opetuksen järjestämispaikka, päiväkotiki ja lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikka
- lastensuojelulaitos
- vanhainkoti
- vastaanottokeskus
- solarium, erityistä hygieniaa edellyttävä kauneushoitola, tatuointiliike tai muu huoneisto, jossa harjoitetaan ihoa rikkovaa toimintaa
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjämäärä ja toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa
- talousvesiasetuksen (1352/2015) mukaiset ilmoitusvelvolliset talousvesitoiminnat.

Tämä ohje ei koske talousvesiasetuksen ilmoitettavia toimintoja eikä valvonnan piirissä olevia uima-allastointitoimintoja. Näiden omavalvonnasta, veden laadun varmistamisesta sekä riskinarvioinnista löytyy lisätietoa talous- ja allasvesiasetusten soveltamisoppaissa (Valvira).

Valvova viranomainen

Terveydensuojeluviranomainen valvoo ilmoitusvelvollisten toimintojen terveydellisiin olosuhteisiin vaikuttavia tekijöitä. Viranomainen arvioi omavalvonnan toimivuutta ja miten toiminnanharjoittaja täyttää huolehtimisvelvollisuutensa. Toiminnanharjoittajaa voidaan pyytää esittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja on ottanut käyttöönsä. Omavalvonnan toimivuus tarkastetaan osana säännöllistä valvontaa.

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden terveydensuojeluviranomaiset suosittelevat kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista, joka on kaikkien luettavissa, käytettävissä ja hyödynnettävissä toiminnan ylläpitämisessä sekä kehittämisessä.

Kirjallinen omavalvontasuunnitelma on hyvä työkalu myös henkilökunnan perehdyttämisessä.

Omaavonnan sisältö

Omaavonntasuunnitelmassa kuvataan toimintaa, toiminnan riskitekijöitä sekä riskitekijöiden ennaltaehkäisyä. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveystaitojen syntymiseen. Toimijan tulee tunnistaa toimintaan liittyvät riskitekijät ja tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin riskien pienentämiseksi. Toimijan tulee myös päättää millä toimenpiteillä riskejä hallitaan. Riskejä arvioidaan aina uudelleen, jos olosuhteet tai toiminta muuttuu oleellisesti. Omaavonntasuunnitelmaan kuuluu myös terveydellisiin olosuhteisiin liittyvien ilmoitusten ja toimenpiteiden kirjaaminen ja dokumentoinnin säilyttäminen. Dokumentoidut toimet tulee tarvittaessa voida esittää terveydensuojeluviranomaiselle.

Terveydensuojelulain omaavonnan osa-alueita voi olla käsitelty myös muiden viranomaisten vaatimissa turvallisuus- tai omaavonntasuunnitelmissa. Toimija voi hyödyntää jo mahdollisesti olemassa olevaa omaavonntaa täydentämällä sitä niin, että se vastaa myös terveydensuojelulaissa tarkoitettua omaavonntaa. Tai omaavonntasuunnitelmassa voidaan viitata muuhun materiaaliin tai dokumentit voidaan liittää omaavonntasuunnitelman osaksi.

Omaavonntasuunnitelmassa on hyvä käydä ilmi alla olevia aihealueita. Kohteesta riippuen kaikkia seuraavia kohtia ei omaavonntassa tarvitse välttämättä käsitellä. Suunnitelmaan voi lisätä vastaavasti ohjeistuksesta puuttuvia asioita. Pääasia on, että toimija tunnistaa juuri oman toiminnan ja toimintaympäristön riskit sekä tuntee niihin liittyvät määräykset ja suositukset.

1. Toiminta

Toiminnan kuvaus ja tilat

- tiloissa harjoitettava toiminta tai palvelu
- toiminta-ajat
- henkilömäärät, esim. asiakkaat, henkilökunta, tilojen suurin yhtäaikainen henkilömäärä
- WC-istuinten ja vesipisteiden määrät
- siivous- ja pyykkihuolto
- toiminnassa käytettävät laitteet
- työvälineiden desinfiointi/sterilointi
- pintojen puhdistus ja desinfiointi
- kiinteistöhuolto
- jätehuolto.

Tilojen terveydelliset olosuhteet

- fyysikaaliset olosuhteet, kuten ilmanvaihto, lämpöolot, melu, valaistus, vesi
- kemialliset ja biologiset olosuhteet, kuten rakenteiden ja toiminnan vaikutus sisäilmaan, sisäilman hiukkasmaiset epäpuhtaudet.

2. Toiminnan riskitekijät

- sijainti ja ympäristö
- herkäät väestö- ja riskiryhmät, kuten lapset ja vanhukset, suuret henkilömäärät
- toiminnot, joihin sisältyy mahdollinen terveysriski
- pintojen ja tilojen helposti puhtaana pidettävyys
- haittaeläimet ja tuholaiset
- toiminnassa ja tiloissa tapahtuvat muutokset

- huoneiston korjaustarpeet
 - talousvesi ja käyttövesi.
3. Riskitekijöiden ennaltaehkäisy
- toiminta ja tilojen riittävyys sekä soveltuvuus toimintaan nähden
 - ajantasainen selvitys rakennuksen kunnosta on tehty
 - henkilökunnan perehdytys ja ajantasaiset työ- ja toimintaohjeet
 - asiakkaiden ohjeistus
 - sidosryhmien välinen yhteistyö ja viestintä
 - toiminnassa käytettävien laitteiden toimivuuden seuranta
 - sisäilmaongelmissa toimiminen ja milloin on syytä epäillä sisäilmaongelmaa
 - epidemioihin ja muihin häiriötilanteisiin varautuminen
 - haittaeläinten torjunta
 - tilojen ylläpito, seuranta ja dokumentointi:

- tilojen siisteys, järjestys ja hygieenisuus (siivoussuunnitelma ja sen toteutumisen seuranta)
- kiinteistöhuoltosuunnitelma (ilmanvaihtolaitteiden nuohous ja puhdistus ja tilojen korjaukset / toimivuus).

Kohteille ominaisia terveyshaittaa aiheuttavia riskejä

Kaikkia toimintoja koskevat riskit

Toimintoihin liittyviä riskejä ovat tilojen riittämättömyys, soveltumattomuus ja riittämätön hygienia. Talous- ja käyttövesi, vesijärjestelmät, sisäilma ja ilmanvaihto, tupakan savu, jätehuolto ja jätevedet sekä ympäristön vaikutus erityisesti väestö- ja riskiryhmille.

Edellisten riskien lisäksi tähän on lueteltu lyhyesti joihinkin toimintoihin liittyviä erityispiirteitä.

1. Majitustoiminta

- käymälöiden sekä muiden tilojen riittävyys ja soveltuvuus
- liinavaatehuolto (lisäriskinä asiakkaiden henkilökohtaiset liinavaatteet)
- haittaeläimet (mm. luteet ja syöpäläiset).

2. Sosiaalihuollon palvelut

- toiminnan ja tilojen vastaavuus käyttötarkoitukseen
- liinavaatehuolto.

3. Lasten ja nuorten kohteet

- käymälöiden sekä muiden tilojen riittävyys ja soveltuvuus
- melu
- materiaalien sekä esim. lelujen sopivuus ja puhdistettavuus
- liinavaatehuolto
- haittaeläimet (mm. täit).

4. Opetustoiminta

- käymälöiden sekä muiden tilojen riittävyys ja soveltuvuus
- melu
- materiaalien sopivuus ja puhdistettavuus.

5. Kauneudenhoito- ja ihonkäsittelylaitokset

- työtapojen hygieenisuus
- toimenpidevälineet ja niiden turvallisuuteen liittyvät seikat.

6. Liikunta ja virkistystoiminta

- siivousvälineiden säilytystilat sekä huoltoväli
- erityisryhmien huomioiminen
- uimaveden laatu (mm. levät, suolistoperäiset mikrobit, jätevedet)
- uima-allasveden käsittely sekä omavalvonnan dokumentit.

7. Muu terveystarkkailun kohde (muut työtilat)

Sisäilmaan ja talousveteen liittyviä riskejä

Sisäilma ja ilmanvaihto

Sisäilman laatuun vaikuttavat monet tekijät, kuten esim. ilmanvaihdon toimivuus, sisäilmassa esiintyvät pölyt, hiukkaset, kemialliset epäpuhtaudet ja mikrobit. Päijät-Hämeen alueella radon tulee ottaa huomioon ja tarvittaessa mitata sisäilman radonpitoisuus.

Ilmanvaihdon tarkoituksena on poistaa oleskelutilojen sisäilmasta epäpuhtauksia, kosteutta ja liiallista lämpöä sekä huolehtia puhtaan korvausilman saannista.

Sisäilmahaittaa voi epäillä, mikäli rakennuksessa esiintyy esimerkiksi seuraavanlaisia epäkohtia:

- epäilyttävä/häiritsevä haju (esim. pistävä tai maakellarimainen haju)
- tunkkainen ilma
- liian alhainen lämpötila tai veto
- liian korkea lämpötila
- näkyvä home tai kosteusvauriojälki
- riittämätön ilmanvaihto
- oireilu, joka helpottuu tai katoaa muualla oleskeltaessa.

Sisäilman laatuun voi vaikuttaa esim. huolehtimalla sopivasta lämpötilasta, riittävästä ilmanvaihdosta sekä pitämällä tilat siisteinä ja puhtaina.

Omavalvonnassa kannattaa huomioida esim. ilmanvaihtolaitteistojen puhdistukseen ja huoltoon liittyvät asiat, kuten tuloilmasuodattimen säännöllinen vaihto sekä tulo- ja poistokanavien puhdistus. Suunnitelmassa tulisi myös huomioida käyttäjien perehdytys kyseisiin laitteisiin.

Talous- ja käyttövesi sekä muut vesijärjestelmät

Kaivoveden laatuun vaikuttaa suurimmalta osin kaivon kunto ja pohjaveden laatu. Muita laatuun vaikuttavia tekijöitä ovat esim. radioaktiiviset aineet, raskasmetallipitoisuudet, lähiympäristö, pieneläimet ja kaivon sijainti.

Vesilaitos vastaa toimittamastaan verkostoveden laadusta. Kiinteistön veden laadusta ja kiinteistön putkistojen kunnosta vastaa kiinteistön omistaja. Vettä ei tule käyttää, jos siinä havaitaan poikkeavaa hajua, makua tai väriä tai veden epäillään aiheuttavan oireita.

Toiminnanharjoittajan vastuulla on veden laadun ja lämpötilan havainnointi sekä mahdollisista poikkeamista ilmoittaminen.

Veden lämpötila on tärkeä legionellabakteerien kasvuun vaikuttava tekijä. Ne pystyvät lisääntymään 20–45 °C lämpötilassa. Lämpimän käyttöveden lämpötilan tulisi olla hanasta mitattuna vähintään 50 °C ja kylmän veden lämpötilan alle 20 °C. Legionellojen torjumiseksi lämmin käyttövesi kannattaa pitää noin 55–60 asteisena järjestelmän iästä huolimatta.

Lämmitetty vesijohtovesi eli käyttövesi on tarkoitettu pesuvedeksi, eikä sitä pidä juoda tai käyttää ruoan valmistamiseen.

Veden lämpötilaa suositellaan seurattavan mittauksin osana omavalvontaa. Jos vedessä havaitaan poikkeamia, tulee ottaa yhteyttä isännöitsijään sekä tarvittaessa vesilaitokseen ja terveydensuojeluviranomaiseen.

Lisätiedot

Päijät-Hämeen ympäristöterveys
terveysvalvonta@hollola.fi